

tu in tam sklenilo, da se po naših poslancih od vlade zahtevajo jednake jezikovne naredbe, kakoršne so dobili Čehi. Dobro! Bog ne daj, da bi imeli kaj zoper to; ali kje je slovenska šola? Jezikovne naredbe za urade zdé se nam le streha poslopju, ki ga hočemo postaviti. Če se bode v šolah tako naprej germanizovalo, kakor doslej, utegne se zgoditi, da čez leto in dan narod sam od vlade zahteva, da odstrani jezikovne naredbe; za koga bi neki bil v uradih slovenski jezik, če ni več slovenskega naroda! Ne pozabimo, da imajo Čehi že dolgo narodne ljudske šole, pa ne le te, ampak tudi češke srednje šole in češko vseučilišče. Naj nam pa tudi nikdo ne očita, da z ozirom na naše razmere gledamo prečrno. Sredi naše zemlje so seveda šole boljše, pa ob krajih, blizu mej! Tukaj pa se nam zemlja krši, kakor taja sneg na solncu. Tako kruto deželna šolska oblast na Štajarskem zoper nas Slovence ni postopala nikdar, kakor sedaj. To bodi našim gospodom poslancem v opomin!

Cerkvene zadeve.

Društvo za zidanje nove župnijske cerkve pri Sv. Juriju ob Ščavnici.

Marsikatera dobra reč počasi napreduje, zlasti, ako se jej delajo ovire. Naše društvo za zidanje nove farne cerkve je v petem upravnem letu v nabiranju doneskov nekaj zaostalo; krivo je bilo temu ravnanje Duhovčanov, ki so nameravali se od Sv. Jurja odcepiti, in pri Sv. Duhu faro narediti. Kaj takega so že počenjali leta 1853. in 1873.; pa vselej brez uspeha.

Vsled tega niso to leto odborniki društva po fari doneskov pobirali kakor druga leta, vendar se je svota za 906 gl. 82 kr. pomnožila. Legati so znesli 48 gl. 70 kr.; posebni dobrotniki so bili: Neimenovan v imenu pok. Katreje Fekonja 50 gl., Jožef Lassbacher 100 gl., Jožef Kupljen 100 gl.; — udje in navadni dobrotniki so zložili 194 gl. 27 kr., od neimenovane strani je došlo 28 gl. 3 kr. — obresti je bilo 385 gl. 82 kr., torej vse skupaj v petem upravnem letu 906 gl. 82 kr.

Nekdo je v »Slov. Gospodarju« št. 9. nasvetoval, naj bi farani dali od oral a 2 gl., drugi nestanujoči v tej fari, ki pa imajo posestva tukaj, 1 gl. To je premalo; s tem ni mogoče kej lepega in primernega postaviti. Znašel je nekdo drugi ključ: farani naj darujejo 3 leta zaporedoma vsako leto toliko, kolikor znaša direktni (cesarski) davek od njihovih posestev. Ako so farani voljni toliko darovati, bodo nam pomagali še drugi dobrotniki, in v treh letih imamo novo prostrano lepo farno cerkev.

Gospodarske stvari.

Peronospora ali strupena rosa ter način, kako se tej bolezni obraniti.

(Govoril dne 27. maja na podučnem shodu središkega bralnega društva „Edinost“ Anton Kosí, učitelj in posestnik v Središču.)

(Dalje.)

Vinogradni strokovnjaki so prišli do prepričanja, da je za prvo škropljenje v obče najprimernejši čas nekoliko dni pred cvetom, ne škoduje pa tudi, ako se škropi med cvetom.

Ako škropimo pozno, pokaže se večkrat vkljub škropljenju čez nekaj dni peronospora; v tem slučaju je v času, ko smo škropili, že več tros a izkalilo, zakaj od kaljenja pa do časa, ko se začne peronospora kazati, preteče, kakor smo slišali, po več dni, včasih celó tednov.

Prvo znamenje, da je list od peronospore napaden, so rumene, rudeče, ali črnkaste lise na zgornji strani lista, koje lahko opazimo, ako držimo list proti svetlobi. Bele podvlake na spodnji strani lista še takrat seveda ni opaziti.

Gledé na čas škropljenja, zlasti prvega, ki je tako-rekoč najvažnejše, velja pravilo: raje zgodaj, kakor pa prepozno. Nekateri strokovnjaki* zahtevajo, da se naj prvokrat škropi tedaj, kadar napravi trta 4 do 6 listov.

S prvim škropljenjem varujemo le neposrednje zadeto listje, a tega je seveda še prav malo, za to moramo za kakih 4 do 5 tednov znova škropiti, da ohranimo zdrav tudi prirastek.

Pred nekoliko leti je veljalo pri nas pravilo: Škropi 14 dni pred cvetom in 14 dni po cvetu in prav bode — lani pa pri tolikem dežju je pustilo to pravilo marsikoga na cedilu, in pogodil jo je v drugo le oni, ki je škropil takoj po cvetu. Sploh pa smo se lani prepričali dovolj, kako težko je zadeti v mokrih letih pravi čas škropljenju. Vsako uro, ko je bilo količkaj bolj suho, porabil je vestni vinorejec za škropljenje, a pri tem še vendar z uspehi ni bil popolnoma zadovoljen.

Ako je leto zeló mokrotno, kakor je bilo isto n. pr. lani, tedaj ni samo koristno, ampak celó neobhodno potrebno, da se škropi tudi v tretje. Mnenje onih, ki trdijo, da je vse jedno, so li vrhi v jeseni suhi ali zeleni, je napačno; zakaj, ako ostane ves trs od tal do vrha do pozne jeseni zdrav in zelen, bode tudi les lažje in bolje dozorel, kar je gotovo velike važnosti z ozirom na hasek prihodnjega leta.

Kdor ima trtnice ali mlade nasade, za tega pa ne velja načelo, da bi škropil le tedaj, ko se navadno škropi v vinogradu, ampak ta naj škropi prvokrat prav zgodaj, t. j. že meseca maja in potem vsake 3 do 4 tedne znova, zlasti, ako je vreme deževno. V trtnicah in mladih nasadih so namreč trte še nizke in mladike blizu pri tleh, zato tudi od peronospore več trpe, kakor dorasle trte. In da take trtice listje za nastavljanje krepkih korenin najbolj potrebujejo, je pač jasno.

Pri tej priliki bi še rad spozoril na jedno okolščino!

Ko se škropi pri nas v drugo, tedaj se škropilec navadno vse premalo ozira na novo izrasle liste, škropilno cev drži navadno naprej ter škropi zopet le one liste, ki so bili že škropljeni, novi naraščaj pa dobi vse premalo škropiva. In to je napačno! V prvo škropljeni listi so itak že kolikor toliko prosti bolezní (ako se je namreč škropljenje o pravem času vršilo), ker se na njih dobro sprejeti vitrijol polagoma raztaplja in uniči vsako v bližino doslo glivico. Dalje so ti listi že bolj v zavetju, t. j. od pozneje nastalih listov bolj zavarovani proti dežju itd., vsled česar se na teh peronospora manj razvija in slednjíc so ti stari listi postali že bolj trdni tako, da je v njih razvoj vsake glivice otežkočen.

S tem seveda ne rečem, da bi se morali stari, t. j. že škropljeni listi pri drugem ali tretjem škropljenju popolnoma v nemar puščati, zakaj škropljenje jim gotovo ne bode škodovalo — ampak hotel sem le opozoriti na to, da bi se na glavni namen drugega škropljenja — varovati namreč bolezní pozneje nastale liste — vse bolj gledalo, kakor se to sedaj godi.

Važno je vprašanje, ob kakšnem vremenu je najboljše škropiti? Kratek odgovor na to se glasi: Lepo mora biti! Dokler je po listju rosa in kadar gre dež, naj se ne škropi. Rosnih listov se škropivo ne prime, dež pa je popolnoma spere. Tudi ob prav vročih urah, to je od 1. do 3. popoldne bi se praviloma naj ne škropilo, zakaj v tem času solnce listje rado ožgá, zlasti, ako nismo imeli škropilnice, ki bi prav na drobno raz-

* N. pr. Fr. Gombač v „Kmetovalcu“ 1896, str. 66.

pršila tekočino. Če dežuje kmalu po škropljenju, to je v 4 do 5 ur, je treba znova škropiti.

Kako se naj škropi?

Bolje preveč, nego premalo. Paziti se mora, da se pokrije vsak list kolikor mogoče popolnoma in sicer na zgornji strani. Čim hitreje se poškopljene list posuši, tem bolje je. Tekočina mora padati na listje v podobi fine rose ali megle; debele kaplje lista ne pokrijejo popolnoma, tudi škropivo lahko zopet hitro odteče.

Pri prvem škropljenju treba paziti tudi na to, da se poškopljajo tudi grozdeki, zakaj tudi te peronospora rada napade.

Škropivo se lahko tudi v gorico prinaša, a pri tem je treba strogo paziti na to, da se zmes pred vsakokratnim zajemanjem dobro premeša. Da za zajemanje železna posoda ni, omenil sem že prej.

Sejmovi. Dne 31. julija v Konjicah, pri Sv. Jakobu v Dolu, v Zagorju in Marenbergu. Dne 2. avgusta pri Sv. Lenartu v Slov. gor., pri Sv. Martinu pod Vurbergom in v Gomilici. Dne 3. avgusta na Spod. Polskavi in v Radgoni. Dne 4. avgusta v Lučanah, na Svetih gorah in v Arnotcah. Dne 5. avgusta v Loki, Trbovljah na Bregu pri Ptujju (za svinje). Dne 6. avgusta v Kaniži pri Ptujju, pri Novi cerkvi v Halozah in pri Mariji-Snežni.

Dopisi.

Iz Celja. (Pred veliko slavnostjo.) Kakor je znano, praznujemo dne 7. in 8. avgusta dve slavnosti, katere so sploh v priliki blagoslovljenja dozidanja poslopij ali blagoslovljenja kake društvene zastave po širnem svetu običajne. Celjsko mestno starešinstvo pa je sklenilo, te slavnosti na vsak način zaprečiti; in kakor se sliši po mestu, deluje se na to, da se napravijo ta dneva rabuke, čes, da se bo zagrenila radost ljudstva. Za tega del opozarjamo vse naše somišljenike, da naj se te slavnosti v ogromem številu udeležijo; kajti pokazati moramo, da smo mi gospodarji Spodnjega Štajarja! Prepričan naj bo pa vsaki, da bodemo mi mirno in pravno postopali, ter se nikakor na provokacije ne ozirali. Kakor bodo Celjani z nami postopali, tako bodemo mi prihodnje z njimi postopali, kajti ljudstvo v okolici uvidi, da, ako se zagrozenemu Celjanu zaslužek in dobiček odtegne, tako bode ponižno se uklonil našim zahtevam ter pripoznal, da smo mi zapovedovalci na Spodnjem Štajarju. Vsak kmet bode se strogo držal gesla »Svoji k svojim« in vsak bode od sedaj naprej trgovca, obrtnika, odvetnika izogibal, kateri zoper naš narod nepravno postopa. Združili so se že v več občinah, da se tega prisilstva odkrižajo, in nasprotniku kruh odzamejo. Priporočamo, da se celi Spodnji Štajar postavi na noge, ter brez izgovora drži gesla »Svoji k svojim!«

S Teharjev. (Zborovanje slov. kat.-polit. društva.) Dne 18. julija se je zbralo obilo ljudstva, ki so prav zvesto poslušali, kako jim je poročal g. državni poslanec, pl. Berks. Zlasti nam je ugajalo, da se trudi razbiti avstrijsko-ogersko banko v avstrijsko in ogersko, razdeliti namerjane zadruga v slovenski in nemški razdelek, znižati ceno soli in sploh skrbeti posebno za vzboljšanje kmetom in delavcem. Že vmes smo mu mnogokrat pritrjevali, na zadnje pa mu je zagrmela z vseh strani burna pohvala. — Bilo je navzočih mnogo delavcev, tudi precej rudečkarjev, na čelu jim sam njih propali kandidat Ropas. Ker ima društveno načelstvo prav resno željo, da bi zmeteno mišljenje zaslepljenih

ljudij razjasnilo in jih s tem prepričalo, kako se motijo, zato dá vsakemu, bodi si ud ali neud, domačin ali tujec, pravico govoriti: resnici se ni bati, da bi jo kedaj laž premagala. Vstane torej Ropas, mogočno vstane in izpregovori — čuj in strmi svet, zakaj tako, kakor on ne zna vsak: če zine dve, so tri neumne. Res škoda, da ni mož prišel v državni zbor; on bi bil vsaj kratkočasil srdite poslance. Ko bi bil divjal najhujši boj, izpregovoril bi bil on — in vse bi bilo bruhnilo v smeh. Ker namreč govori posebno rad o stvareh, katerih ne umeje, skrega se vsak čas s pametjo ali z resnico, in govori tako »špaso«, da te kar prisili v smeh. Kaj se hoče! Kar se črevljarček ni učil, tega črevljar ne zna. O čem je prav za prav modroval, je težko povedati, ko je tako »špaso« bilo, kar mu je šlo skozi modrih ust učeno odprtino; menda bi najbolje dopovedal, če bi dejal, da je govoril »o vsem in o ničemer«. Ropas, Ropas, zakaj si zapustil svoje šilo in bodilo in se vri-vaš v reči, ki so tebi mnogo previsoke, in govoriš reči, katerih tvoja glavica ne bo nikoli premodrovala? — Krepko in bistroumno ga je podrl in okrcal vrli g. Jean, Celjan. Potem ga je pa še g. načelnik našega društva oklestil in osmešil tako neusmiljeno, da se je vse burno smejal in krohotalo, a ubogi Ropas, slavni general južnoštajarske rudečkarjske vojske — siromaček! — je sedel ubog in »poklofután«, potem je pa tih izginil in preminil, kakor kafra in »ni b'lo ga videt' več«. — Mi smo pa g. poslancu izrekli zahvalo in zaupanje svoje in sklenili na g. Preskerja predlog resolucije zoper obstrukcijo in za jezikovno naredbo in v obče za vso in celo enakopravnost v vsem. — Potem je potovalni učitelj g. Belé zbranim kmetom razlagal prav dobro o trtoreji, zlasti o zelenem cepljenju. Splošna želja je bila, da bi ga kmalu spet videli tukaj in slišali še več o poljedelskih stvareh. — Ostali smo še dalj časa v rodoljubnej gostilnici g. Cajhna, menili se o tem in onem, smejali se prav od srca — »kako bi drugače bilo« po tako zanimivem zborovanju — in bili prav dobre volje.

Iz Ljutomera. (Občni shod) ljutomerskega političnega in gospodarskega društva. Vkljub hudej vročini in utrujenosti zarad obilnega dela med tednom zbralo se je ono nedeljo popoldne na g. Vaupotičevem vrtu v Ljutomeru lepo število zavednih mož iz celega ljutomerskega okraja. Prišli so poslušat svojega novoizvoljenega, večini do zdaj osebno še ne poznane državnega poslanca V. kurije, č. g. Josipa Žičkarja. V približno dveurnem govoru jim je razložil dozdanje neuspešno delovanje državnega zbora in jim obljubil, da se hoče z vsemi svojimi močmi potegovati tudi v prihodnje za blagor milega mu slovenskega naroda, posebič za njegovo enakopravnost v šoli in uradu. — Obče se je obsojalo med volilci nespodobno, pobalinsko vedenje nemških liberalcev v zbornici, s katero so hoteli prisiliti vlado k preklicu zelo pravičnih jezikovnih naredb na Češkem, zažranili nadaljno delovanje državnega zbora, a ubogemu ljudstvu denar iz žepa kradli. Ogorčeni pa so postali poslušalci nad najnovejšo novico, da preneha slovenska gimnazija v Celju. — Po navduševalnih besedah deželnega poslanca dr. Franca Rosine sprejela se je soglasno sledeča resolucija: »Protidržavno postopanje onih strank, ki so s svojim letošnjim nastopom v državnem zboru onemogočile vsako koristno delovanje, se kot javnega parlamenta nedostojno in Avstriji nevarno najstrožje obsoja; ob enem se izraža nujna zahteva, da vlada skrbi zakonitim potom za zagotovljenje in izvedenje enakopravnosti v šoli in uradu glede vseh slovanskih narodnostij v Avstriji.« — Ko se je še izrekla zahvala in zaupanje našemu novemu državnemu poslancu, zaključil je predsednik zborovanje. Na svidenje volilci, na prihodnjem gornjeradgorskem shodu!